

قوای نرم امریکا در برابر ایران

مؤلفان:

زهرا عابدینی

ابوالفضل مالی

منتشران
اندیشه

www.ketab.ir

سرشناسه	: عابدینی، زهرا، ۱۳۵۶
عنوان و نام پدیدآور	: قوای نرم امریکا در برابر ایران/ مولفان زهرا عابدینی، ابوالفضل مالی؛ مقدمه از حسین اسمعیلی؛ ویراستار بابک خادمی پاشاکی؛ به سفارش جمعیت فرزندان شاهد و ایثارگر نواندیش خدمتگزار کشور.
مشخصات نشر	: تهران: منتشران اندیشه، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	: ۲۹۳ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۷۴۸۵-۰۰-۲
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۲۷۷ - ۲۹۳.
موضوع	: ایالات متحده - روابط خارجی - ایران
موضوع	: جنگ نرم - ایران. قدرت (علوم اجتماعی) - ایالات متحده
موضوع	: ایران - روابط خارجی - ایالات متحده
موضوع	: ایالات متحده - سیاست و حکومت - قرن ۲۰ و ۲۱ م.
شناسه افزوده	: مالی، ابوالفضل، ۱۳۵۹.
شناسه افزوده	: اسمعیلی، حسین، ۱۳۶۵. مقدمه‌نویس
شناسه افزوده	: حسین فرزندان شاهد و ایثارگر نواندیش خدمتگزار کشور
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۳ / ۲۷۷۳ / ۵۵
رده‌بندی دیویی	: ۲۷/۷۳-۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۵۵۵۴۲۹

قوای نرم امریکا در برابر ایران

مولفان: زهرا عابدینی - ابوالفضل مالی

مقدمه از: حسین اسمعیلی

ویراستار: بابک خادمی پاشاکی

صفحه آرا و طراح جلد: مهسا خداپرست

ناشر: منتشران اندیشه

نویت چاپ: اول/ ۱۳۹۳

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۷۴۸۵ - ۰۰ - ۲

تلفن: ۷۷۶۲۰۹۴۰ - ۷۷۶۲۰۹۴۱ - ۲۲۲۰۸۵۳۴ - ۰۹۱۲۱۴۸۷۸۱۹

رایانامه: montasheranandisheh@yahoo.com - info@translatoinindustry.ir

قیمت: ۹۰۰۰۰ ریال

فهرست

مقدمه

۲۳

فصل اول: مبانی نظری

۲۳

۲۴

۲۷

۳۴

۳۸

۳۹

۴۳

۴۴

۴۵

۴۷

۴۸

۵۲

۵۳

۵۴

۵۵

۵۶

۵۸

۵۹

۶۰

• قدرت ملی

• مبانی و سرچشمه های قدرت ملی (سخت و نرم)

• سرشت و حال تغییر قدرت در جهان

• وجوه و اشکال قدرت

• قدرت ملی

• قدرت اجباری

• قدرت ساختاری

• قدرت نهادی

• قدرت مولد

• قدرت نرم و سخت

• فراقدرت

• قدرت هوشمند

• جایگاه قدرت در مناسبات بین المللی

• استراتژی

• گونه شناسی و طبقه بندی استراتژی

• استراتژی ملی

• ساختار استراتژی ملی و عناصر تعیین کننده آن

• رویکردها، رهیافت ها و ابعاد استراتژی ملی

- دیپلماسی
- دیپلماسی عمومی و سیاست خارجی
- فصل دوم: یافته‌ها و مصادیق
- مقدمه
- ژئوپلیتیک و سیاست خارجی آمریکا
- تعریف ژئوپلیتیک
- قدرت و نظریه‌های ژئوپلیتیک
- بیضی استراتژیک انرژی
- نظریه بدجند قدرت
- جغرافیای ایالات متحده آمریکا
- جغرافیای طبیعی
- جغرافیای انسانی
- جغرافیای سیاسی و روند تحول منطقه آسیایات متحده آمریکا
- ژئوپلیتیک ایالات متحده آمریکا
- سیاست خارجی آمریکا
- دکترین‌های سیاست خارجی ایالات متحده آمریکا
- دکترین کارتر
- دکترین ریگان
- دکترین بوش (نظم نوین جهانی)
- پتانسیل‌های قدرت سخت ایالات متحده آمریکا
- قدرت نظامی
- قدرت اقتصادی
- شاخص‌های سیاست نرم افزاری آمریکا

- ۹۳ هنجارسازی
- ۹۵ دموکراسی‌سازی
- ۹۶ بازسازی زیرساخت‌های فرهنگی-اجتماعی خاورمیانه
- ۹۸ حقوق بشرگرایی
- ۱۰۲ تفییر رژیم (براندازی)
- ۱۰۴ سیاست بازی در سیاست خارجی آمریکا پس از ۱۱ سپتامبر
- ۱۰۶ جایگاه قدرت نرم در سیاست خارجی آمریکا
- ۱۰۷ نرم‌انزایی و سیاست خارجی آمریکا پس از جنگ سرد
- ۱۱۰ ویژگی‌های قدرت نرم در سیاست خارجی آمریکا بعد از ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱
- ۱۱۳ قدرت و سیاست - استراتژی آمریکا در قبال ایران
- ۱۱۷ روابط غیر رسمی از اوایل قرن هجدهم تا سال ۱۸۸۳
- ۱۱۹ مقطع ۱۳۶۵-۱۳۶۳ ه. ش
- ۱۱۹ روابط رسمی میان ایران و آمریکا (۱۳۹۰ ه. ش - ۱۳۹۰ ه. ش / ۱۸۸۳ م - ۲۰۱۱ م)
- ۱۲۰ روابط ایران و آمریکا قبل از انقلاب
- ۱۲۸ سیاست خارجی آمریکا در قبال ایران پس از انقلاب اسلامی
- ۱۲۹ جمهوری اسلامی ایران و سیاست خارجی دولت کارتر
- ۱۴۲ سیاست خارجی آمریکا در قبال ایران از ریگان تا فروپاشی شوروی
- ۱۵۱ سیاست خارجی آمریکا در قبال ایران پس از جنگ سرد
- ۱۵۲ سیاست بوش پدر در قبال جمهوری اسلامی ایران
- ۱۶۲ سیاست خارجی دولت کلینتون در قبال جمهوری اسلامی ایران
- ۱۶۶ سیاست مهاردوگانه
- ۱۷۳ سیاست خارجی دولت بوش پسر در قبال ایران
- ۱۸۴ سیاست خارجی دولت اوباما در قبال ایران

فصل سوم: تجزیه و تحلیل و ارزیابی مجدد فرضیه‌ها

- ۱۹۱ • مقدمه
- ۱۹۱ • تجزیه و تحلیل
- ۱۹۱ • تجزیه و تحلیل چیستی و سرشت در حال تغییر قدرت
- ۱۹۱ • تجزیه و تحلیل کاربرد قدرت از سوی آمریکا در قبال ایران
- ۲۰۰ • تجزیه و تحلیل کاربرد قدرت سخت از سوی آمریکا در قبال ایران
- ۲۰۰ • نظامی
- ۲۰۱ • اقتصادی
- ۲۱۱ • تحریم‌های دوره بوش (پدر)
- ۲۱۶ • تحریم‌های دوره بلیکلیون
- ۲۱۶ • تحریم‌های دوره بوش (پسر)
- ۲۲۲ • تحریم‌های دوره اوباما
- ۲۲۳ • تجزیه و تحلیل کاربرد قدرت نرم از سوی آمریکا در قبال ایران تا پایان جنگ سرد
- ۲۲۴ • تجزیه و تحلیل روابط ایران و آمریکا از اوایل قرن بیستم (۱۸۲۹) تا سال ۱۸۸۳
- ۲۲۵ • تجزیه و تحلیل روابط رسمی میان ایران و آمریکا
- ۲۲۶ • تجزیه و تحلیل روابط ایران و آمریکا (۱۹۴۰-۱۸۸۳ م)
- ۲۲۶ • تجزیه و تحلیل روابط ایران و آمریکا (۱۳۳۲-۱۳۲۰ ش/۱۹۵۳-۱۹۴۱ م)
- ۲۲۷ • تجزیه و تحلیل نرم افزارگرایی در سیاست خارجی آمریکا در قبال ایران
- ۲۳۰ • تجزیه و تحلیل کاربرد قدرت نرم در سیاست خارجی آمریکا در قبال ایران
- ۲۳۲ • تجزیه و تحلیل کاربرد قدرت نرم در سیاست خارجی آمریکا در قبال ایران از ریگان تا
- ۲۳۶ • فروپاشی شوروی
- تجزیه و تحلیل نرم‌افزارگرایی در سیاست خارجی آمریکا در قبال ایران پس از جنگ سرد
- ۲۴۰

- ۲۴۱ • نرم افزار گرایشی و سیاست خارجی بوش پدر در قبال ایران
- ۲۴۵ • کاربرد قدرت نرم در سیاست خارجی دولت کلینتون در قبال ایران
- ۲۴۹ • قدرت نرم در سیاست خارجی دولت بوش پسر در قبال ایران
- ۲۵۲ • کاربرد قدرت نرم در سیاست خارجی دولت اوباما در قبال ایران

۲۵۷ ارزیابی مجدد فرضیه‌ها

۲۷۳ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

۲۸۱ منابع و مآخذ فارسی و لاتین

قدرت به معنای توانایی انجام دادن امور و نفوذ بر دیگران، جهت ایجاد تغییر مطلوب در رفتار آنها می‌فهمیم بنیادین سیاست بین‌الملل و سیاست خارجی کشورهاست که به مثابه برتری میانه ساز بسیاری از رخدادها و پدیده‌ها تلقی می‌شود. (سلیمانی پورلک، ۱۳۸۹: ۳۳) قدرت عامل حیات و بقاست و موجود فاقد آن محکوم به فناست لذا گزینه میل به بقا، حیات، انسان را وادار به کسب قدرت می‌کند. (حافظ نیا، ۱۳۷۹: ۲۴۵) میزان دستیابی به اهداف و تمایلات تابعی از درجه قدرت و نفوذ و اقتدار فرد یا گروه انسان‌ها است که از آن‌ها برخوردارند. با عامل قدرت می‌توان شرایط دستیابی به اهداف را فراهم کرد و نیز می‌توان عوامل و متغیرهای بازدارنده و مانع را از سر راه برداشت. (حافظ نیا، ۱۳۸۶: ۱۳) از یک سو با تغییر عرصه سیاست بین‌الملل در نتیجه توسعه فرائدولوژی‌ها و از سوی دیگر فروپاشی نظام دو قطبی؛ اشکال، ابعاد، دامنه و مکانیسم‌های اعمال قدرت در عرصه روابط بین‌الملل بسیار پیچیده و متنوع شده است قدرت بر ساخته‌ای اجتماعی است و از این رو با تغییر بستر اجتماعی روابط بین‌الملل، برداشت از آن و شکل آن نیز تغییر می‌کند. این واژه دیگر صرفاً بر مبنای سرزمین و عوامل مادی تعریف نمی‌شود، بلکه بر عوامل غیر مادی مثل هنجارها، گفتمان‌ها، دانش و اطلاعات نیز متکی

است. (وحیدی، ۱۳۸۶: ۶۹۸)

در برداشت های سنتی روابط بین الملل، قدرت مفهوم تک بعدی فرض و بیشتر بر قدرت اجباری و ساختاری تأکید می شد و تأثیر تکنولوژی نیز بر قدرت محدود بود و تنها نقش ابزاری داشت، اما تأثیر فراتکنولوژی ها بر مفهوم قدرت، بسیار عمیق و گسترده است و زمینه دگرگونی عمیق و گسترده را در مفهوم قدرت فراهم ساخته است. بنابراین صرف توجه به رابطه سنتی مفهوم قدرت با تکنولوژی، توان تبیینی ضعیفی برای تحولات جدید بین المللی دارد. منظور از فراتکنولوژی فناوری های نوین اطلاعاتی که از اوایل دهه ی ۱۹۹۰ گسترش یافته اند- عبارت است از ترکیب رایانه، رسانه های گروهی و نرم افزارهایی که به کمک هم، نوعی محیط مجازی مشکل ارتباطی شبکه های اطلاعاتی و ارتباطی را در عرصه بین الملل تشکیل می دهند.

پایان جنگ سرد با تحولات جدیدی در صحنه بین الملل همراه بود. نخستین نشانه های آن را می توان در ضرورت بازنگری ساختار نظری امنیت در عرصه های ملی و بین المللی مشاهده کرد. با پایان جنگ سرد، آغاز عصر جدیدی که در آن از تهدید بلوک شرق خبری نبود، توجه به قدرت نرم و ساختار نظام بین الملل مورد بازنگری جدی غرب به ویژه آمریکا قرار گرفت. در واقع پس از پایان جنگ سرد، توجه از ابعاد سخت قدرت به ابعاد نرم آن معطوف گشت. ساختار نرم در دوران جنگ سرد در سطحی بسیار محدودتر از آنچه امروز مورد

توجه آمریکا قرار گرفته است در توافق های کنفرانس امنیت و همکاری اروپا مورد بهره برداری واقع شد و به مرور حاکمیت را در بلوک شرق متزلزل ساخت. تحولات استراتژی های ژئوپلیتیکی آمریکا بعد از فروپاشی توازن ژئوپلیتیکی دوران جنگ سرد پیامدهای زیادی در صحنه جهانی و منطقه ای به خصوص خاورمیانه داشته است، این تحولات باعث گردیده است که بحث های جدی در رابطه با امنیت ملی

ایران مطرح شود. (متفکر، ۱۳۸۶: ۱۹۳)

انقلاب اسلامی در اولین اعلان موجودیت خود در تضادی آشکار با دایره تقسیم شده قدرت در زمان خود قرار گرفت. این مساله باعث شد که جمهوری اسلامی ایران با دشمنی قدرت های بزرگ خصوصا آمریکا روبرو شود. آمریکا با فروپاشی شوروی تمام توان و هجوم خود را در دو جبهه نرم افزاری و سخت افزاری متوجه جمهوری اسلامی ایران کرد. لذا جمهوری اسلامی ایران از بدو تاسیس تاکنون چالش های و تنش های متعددی با دولت های مختلف ایالات متحده آمریکا داشته است. به برخی از آنها عبارتند از: "حمایت همه جانبه و استراتژیک از نظام سیاسی شاه، ضبط رایس ها و اموال ایران، حمله نظامی به طیس و انجام چند توطئه براندازی و کودتا در سایه است، ضد انقلاب، حمایت از رژیم صدام حسین در جنگ تحمیلی، تحریم های گسترده مالی - پولی و تکنولوژیکی؛ حمله به سکوهای نفتی و هواپیمای مسافربری، حمایت از طالبان علیه ایران، اجرای سیاست مهار دوگانه، قرار دادن ایران در محور شرارت و تصویب طرحی برای براندازی نظام سیاسی ایران. جنجال سازی آمریکا بر سر برنامه هسته ای ایران و استفاده از حربه هایی از قبیل حقوق بشر و تروریسم." این موارد نشان می دهد که آمریکا در مورد جمهوری اسلامی ایران هم از قدرت سخت و هم از قدرت نرم بهره برده است و بهره خواهد گرفت، اما به مرور توجه خود را به استفاده بیشتر از قدرت نرم علیه ایران معطوف کرده است؛ زیرا آمریکا با شکست در استفاده از قدرت سخت علیه ایران (شکست در جنگ تحمیلی علیه ایران؛ شکست در طیس؛ حمله به سکوهای نفتی ایران، حمله به هواپیمای مسافربری ایران، تحریم های اقتصادی و ...) به خوبی دریافت که با تهدیدات نظامی و تحریم های اقتصادی نمی تواند جمهوری اسلامی ایران را شکست بدهد لذا در صدد استفاده بیشتر از قدرت نرم برآمده و در تلاش است با حربه های فرهنگی، تبلیغاتی و جنگ روانی به اهداف خود برسد. (حمایت از فتنه ۸۸، تحریم و استفاده از حربه حقوق بشر، تروریسم؛ ترویج ایران و اسلام هراسی و ...)

اکثر کشورهای بزرگ در دنیای امروز، دریافته اند که به کارگیری نیروی نظامی در مقایسه با قرن های گذشته پرهزینه شده است. (نای، ۱۳۸۷: ۹۸) در حقیقت در گذشته تصرف سرزمین کشوری دیگر با توسل به زور، کم هزینه تر از ایجاد اقتصادی پیشرفته و فراهم کردن سازمان ها و تشکیلات تجاری مورد نیاز برای کسب سود از راه مبادلات تجاری بود. (همان: ۹۹) با توجه به تغییرات و حوادث سیاسی در نظام بین الملل و فروپاشی بلوک شرق و حوادث یازده سپتامبر ۲۰۰۱ و متعاقب آن اشغال افغانستان و عراق و خیزش مردمی خاورمیانه و شمال آفریقا که از تونس شروع شده و به کشورهای مصر، لیبی، یمن، بحرین، اردن و ... کشیده شده و تا حالا منجر به سقوط مبارزین غنایی؛ رئیس جمهورهای مادام العمر مصر و تونس شده است، در کنار پیشرفت تکنولوژی و تکنولوژی، در زمان فعلی ابعاد نرم قدرت بیشتر از ابعاد سخت آن مورد توجه است.

در این پژوهش سعی بر آن است که بررسی کنیم که در راستای تحول مفهوم قدرت از قدرت سخت به قدرت نرم، چگونه استفاده آمریکا از قدرت علیه جمهوری اسلامی ایران دچار چه تحولی گشته است. در این پژوهش متغییر مستقل مفهوم قدرت می باشد که با تغییرات خود در طول این اثر تحولات سیاسی و پیشرفت تکنولوژی، متغیر وابسته خود یعنی استراتژی هر سیاست خارجی آمریکا در قبال ایران را سمت و سو بخشیده است.

بنابر این پرسشی که می بایست برایش به دنبال پاسخ بود این است که آیا دگرپرسی در رفتار آمریکا در استفاده از قدرت سخت به سوی قدرت نرم در مواجهه با جمهوری اسلامی ایران وجود دارد؟

بر اساس مفروضات و همین طور سایر مستندات و استدلال هایی که در پیش روی خواهد آمد این فرض جلوه بیشتری از خود بروز می دهد که آمریکا با توجه به ظهور ابزارهایی چون دیپلماسی عمومی و دیپلماسی رسانه ای تلاش دارد مکانیسم های

جدیدی از ابزارهای قدرت نرم در مواجهه با جمهوری اسلامی ایران را استفاده کند.

اما عمده ترین اهدافی که دغدغه تالیف این کتاب قرار گرفت عبارت بودند از:

- توجه به اهمیت تحول مفهوم قدرت؛ زیرا عدم توجه به تحولات ایجاد شده در محیط جدید جهانی در تحول مفهوم قدرت به ویژه اهمیت روز افزون قدرت نرم در هدایت منافع ملی موجب ناکارآمدی و افزایش هزینه های دولت ها در عرصه سیاست خارجی و دیپلماسی می شود.

شناسایی و برآورد قدرت (سخت و نرم) کشورهای متخاصم می تواند در اتخاذ سیاست های استکبرانه و دفاعی نقش تعیین کننده داشته باشد. همچنین اهمیت و کاربرد قدرت نرم و به قدرت نرم در پیشبرد اهداف انقلاب اسلامی و منافع ملی ضرورتی انکار ناپذیر به نظر می رسد، زیرا دستیابی بهتر و گسترده تر و حتی کم هزینه تر به اهداف انقلاب اسلامی و منافع ملی کشور را تسهیل می کند.

- تحولات پس از فروپاشی شوروی و متعاقب آن حادثه ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ باعث شده است که استفاده از قدرت نرم مورد اهتمام جدی آمریکا قرار بگیرد. اکنون جمهوری اسلامی ایران یکی از کشورهایی است که اساس اصلی تهدیدات آمریکا قرار گرفته است. از این رو شناخت ابعاد سخت و نرم قدرت آمریکا و چگونگی کاربرد آن از سوی آمریکا علیه ایران برای تصمیم گیران و پژوهشگران حوزه امنیت ملی کشورمان ضرورت دارد.

همینطور جهت ایجاد ادبیاتی مشترک بین نویسندگان و فرهیختگانی که اثر حاضر را مطالعه می نمایند تعاریفی از برخی مفاهیم ویژه این پژوهش که ملاک کار پژوهشگر قرار گرفته است به ترتیب اولویت و توالی مفهومی ارائه می گردد:

قدرت

والتر جونز قدرت را عبارت از توانایی یک بازیگر صحنه بین الملل در استفاده از

منابع محسوس و نامحسوس و امکانات برای تحت تاثیر قرار دادن نتایج رویدادهای بین‌المللی در جهت خواسته های شخصی می‌داند. (جونز، ۱۳۷۳: ۳) به طور کلی قدرت صفت و ویژگی یک موجود است که به او امکان انجام اقدامی را در جهت تمایلاتش و برآوردن خواسته ها و اهدافش می دهد. میزان دستیابی به اهداف و تمایلات، منطقی، مشروع و عقلی بدون داشتن قدرت امکان پذیر نیست. (حافظ نیا، ۱۳۸۵: ۲۳۰) قدرت دلیل اصلی رقابت و کشمکش بین افراد و گروه های انسانی و دولت ها است. عده ای می خواهند قدرت را به عنوان محبوب خود به چنگ آورند و دیگران آنرا را علیه هر جهت تضعیف خود و نیز قرار گرفتن در معرض اعمال قدرت یا اراده آنها دنبال می دانند و تلاش می کنند در دسترس دیگران قرار نگیرد. (حافظ نیا، ۱۳۸۵: ۲۳۲)

قدرت ملی

تعاریف زیادی از قدرت ملی ارائه شده است. هانگ سوفنگ در اثرش با عنوان «قدرت ملی جامع» قدرت ملی را چنین تعریف می کند: "قدرت ملی عبارتست از قدرت کامل و نفوذ بین‌المللی یک ملت هم در عرصه قدرت مادی و هم معنوی که ملت از آن برای بقا و توسعه استفاده می کند." (زرقانی، ۱۳۸۹: ۱۵۳) از نظر تاریخی قدرت ملی با ظرفیت نظامی پیوند خورده است. زیرا جنگ ها در روابط بین‌الملل تعیین کننده بوده و شکست یا پیروزی شاخصی برای ارزیابی قدرت آن ها بوده است. (Jablonsky, ۱۹۹۷: ۵۴-۳۴)

قدرت سخت

منظور از قدرت سخت همان قدرت نظامی و اقتصادی است که دارنده آن برای وادار کردن طرف مقابل و یا رقیب با استفاده از استراتژی تهدید و هراس آنرا به کار می گیرد و چنین قدرتی مترادف و متضمن رویکرد زور و ایجاد ترس و اطاعت پذیری اجباری از صاحب قدرت می باشد. شاخص های اصلی قدرت سخت را

ظرفیت‌ها و توان‌های نظامی و دفاعی و اقتصادی تشکیل می‌دهد که مبتنی بر پیش‌فرض ایجاد ترس و هراس و تهدید در رقیب برای پذیرش خواست‌های خود می‌باشد. (حافظ نیا، ۱۳۸۵: ۲۵۶) قدرت سخت بدین معناست که یک کشور انجام آنچه را خواهان آن است با صدور فرمان از دولت‌های دیگر طلب کند. (نای، ۱۳۸۷: ۱۳۳)

قدرت نرم

نای در تقسیم‌بندی خود از قدرت، برای نخستین بار واژه قدرت نرم را در برابر قدرت سخت مطرح کرد. (هرسیج و ملایی، ۱۳۸۷: ۳۰۱) وی معتقد است "قدرت نرم عبارت است از توانایی شکل‌دهی به ترجیحات دیگران بدون استفاده از زور". شخصیت جذاب فرهنگی ارزش‌ها و سازمان‌های سیاسی دارای مقبولیت و سیاست‌هایی که دارای مشروعیت و اعتبار اخلاق هستند، تکنولوژی اطلاعات و ارتباطات و بطور کلی سرمایه‌هایی که دولت‌ها ایجاد می‌کنند؛ از منابع و مولفه‌های قدرت نرم هستند. (Nye, ۲۰۰۴: ۳۵)

قدرت نرم مبتنی بر ظرفیت‌های فرهنگی، رسانه‌ای و دیپلماتیک قرار دارد و متضمن استفاده از استراتژی اقناع، مقبولیت و پذیرش داوطلبانه و در یک کلام نفوذ اجتماعی، روحی و معنوی می‌باشد که صاحب قدرت به استفاده از ابزارها و روش‌های فرهنگی، رسانه‌ای و دیپلماتیک سعی بر نفوذ در قلب‌ها، اموال‌ها و باورهای دولت‌مردان، نخبگان و مردم کشور مقابل یا هدف را دارد تا از طریق طیف نوعی پذیرش قلبی و عمومی در جامعه و کشور هدف نسبت به سیاست‌ها، برنامه‌ها، ارزش‌ها، تولیدات و الگوهای خود ایجاد نموده و حوزه نفوذ فضایی و ژئوپلیتیکی خود را گسترش دهد. (حافظ نیا، ۱۳۸۵: ۲۵۶)

قدرت نرم زمانی ظاهر می‌شود که یک کشور سبب شود دیگر کشورها چیزی طلب کنند که به دنبال آن است. قدرت نرم در نقطه مقابل قدرت سخت یا قدرت تحکم‌آمیز قرار دارد. (نای، ۱۳۸۷: ۱۳۳)

قدرت هوشمند

سابقه مطرح شدن قدرت هوشمند به سال ۲۰۰۴ بر می گردد که سوزان نوسل مقاله ای تحت این عنوان در نشریه سیاست خارجی منتشر کرد. جوزف نای قدرت هوشمند را به عنوان دیدگاهی در روابط بین الملل تعریف کرد که می توان قدرت سخت نرم را با یکدیگر ترکیب کند و برآیند آن دو را به صورت یک استراتژی پیروزی آور آور آورد. (امام زاده فرد، ۱۳۸۸: ۱۵۶)

دیپلماسی عمومی

پل شایر معتقد است دیپلماسی عمومی، فرایندی است که به وسیله آن ارتباطات مستقیم با مردم در یک کشور برای پیش بردن منافع و گسترش ارزش هایی که معرفی می شوند، تعریف می شود.

(Melissen, ۲۰۰۷: ۴۱)

در دیپلماسی عمومی که بخش مهمی از بخش خصوصی همراه با یکدیگر عمل می کنند، تلاش عمده سیاست گذار ارتباط با مخاطب عام و افکار عمومی است تا بتواند پیام مورد نظر خود را منتقل کرده و در نتیجه سازان تاثیرگذاری مطلوب را بنماید. (هادیان و احدی، ۱۳۸۸: ۸۸)

بی گمان جهت یافتن تمایزات اثر و همین طور اشاره به استنداتی که در این کتاب نیز به عنوان منابع اصلی از آن ها استفاده شده نگاهی مختصر به این موارد خواهیم داشت.

- جوزف. اس نای در کتاب "قدرت نرم" که در سال ۱۳۸۷ توسط انتشارات دانشگاه امام جعفر صادق (ع) به چاپ رسیده است؛ نخست ماهیت متغیر قدرت در جهان و سپس به طور خاص منابع قدرت و به ویژه قدرت نرم در آمریکا را بررسی می کند. در ادامه قدرت نرم سایر کشورها را بررسی و روش های صحیح به کارگیری

قدرت نرم را بیان می‌نماید، در پایان نیز به رابطه قدرت نرم و سیاست خارجی آمریکا می‌پردازد.

- فاطمه سلیمانی پورلک در کتابی تحت عنوان "قدرت نرم در استراتژی خاورمیانه‌ای آمریکا"، انتشارات پژوهشکده مطالعات راهبردی ۱۳۸۹، با تکیه بر دیدگاه جوزف نای، در کل به بررسی جایگاه قدرت نرم در سیاست خارجی آمریکا و همچنین در سیاست خاورمیانه‌ای این کشور به صورت خاص پرداخته است.

حامد عبدوس در کتابی تحت عنوان "قدرت نرم و انقلاب رنگی: انقلاب رنگی به مثابه تغییر جمع‌روری اسلامی ایران": چاپ شده توسط انتشارات دانشگاه امام جعفر صادق (ع) سال ۱۳۸۹، می‌گویند که تحول ماهیت قدرت و شیوه‌های نوین اعمال آن، پیامدهای گسترده و عمیقی را در پی داشته که از آن جمله می‌توان به طرح "الگوی انقلاب رنگی" اشاره کرد که با دخل و تصرف در سرمایه اجتماعی و نوع شبکه مناسبات قدرت در سطح بین‌الملل پدیدار شده و معمولاً از سوی قدرت‌های معارض خارجی، مورد حمایت مؤثر قرار می‌گیرد. در این کتاب نگارنده سعی در تجزیه و تحلیل انقلاب رنگی و قدرت نرم در سطح بخش انقلاب رنگی، رویکردی نظری؛ انقلاب رنگی، رویکردی عملی؛ و انقلاب رنگی؛ ملاحظات ایرانی داشته‌اند.

- ترزارینولد در کتابی تحت عنوان "قدرت نرم و سیاست خارجی آمریکا (در جنگ علیه عراق طی سال‌های ۱۹۹۱ و ۲۰۰۳)" چاپ شده توسط انتشارات دانشگاه امام جعفر صادق (ع) در سال ۱۳۸۹، می‌گوید مدتی طولانی است که در رابطه بین الملل، قدرت با توان نظامی و اقتصادی کشورها پیوند خورده است. وی سعی دارد برای مخاطب خویش شرح دهد که انسان به برداشتی وسیع‌تر و متفاوت از موضوع قدرت برای درک اثرگذاری دولت‌ها بر نتایج و پیامدهای بین‌المللی آن احتیاج دارد، و برای اثبات نظریه خویش، به موضوع جنگ عراق و آمریکا در سال‌های ۱۹۹۱ و ۲۰۰۳ پرداخته و فضای دولت رسمی بوش در استفاده از منابع قدرت نرم و چگونگی استفاده

از این ابزارها در برپایی جنگ عراق را تحلیل نموده است. از جمله موارد مطرح شده در کتاب می‌توان به وضعیت ادبیات روابط بین‌الملل؛ مقدمه‌ای بر اشکال قدرت؛ نقش سازمان‌های بین‌المللی؛ تحلیل جنگ اول خلیج فارس؛ استراتژی آمریکا؛ تحلیل جنگ دوم خلیج فارس؛ هنجارها، مشروعیت و اعتبار؛ سازمان ملل متحد؛ و ملاحظات داخلی اهداف نظامی را نام برد.

- سیدرضا عاملی در کتاب "مطالعات انتقادی استعمار مجازی آمریکا: قدرت نرم و امپراتوری‌ها مجازی"؛ انتشارات امیرکبیر ۱۳۸۹؛ می‌گوید امروزه جهان در ادامه استعمار نو، شاهد استعماری جدید است که با ظهور فضای مجازی و قابلیت‌های خیره‌کننده و اعجاب‌انگیز آن، پا به عرصه وجود نهاده و استعمار مجازی نام گرفته است. استعمار مجازی، وضعی است که مردم و انتخاب‌های آنان را به انحصار کشانده و بازار استعماری آمریکا را رونق می‌بخشد. از سوی دیگر پس از پایان جنگ سرد، جنگ نرمی آغاز گردیده که با استفاده از فضای مجازی، از آن به عنوان فرصتی برای نهادسازی جهانی آمریکا و سرنگونی چرای این کشور و استعمار پیش‌تر مردم جهان بهره‌برداری می‌شود. در کتاب حاضر نگارنده به بحث اینترنت، استعمار مجازی و جنگ نرم در هشت فصل با عنوان‌های مطالعه انتقادی یاهو؛ مطالعه انتقادی ام.اس.ان؛ مطالعه انتقادی گوگل؛ مطالعه انتقادی فیس‌بوک؛ مطالعه انتقادی توییتر؛ مطالعه انتقادی ویکی‌پدیا؛ مطالعه انتقادی یوتیوب و مطالعه ام.دی.بی پرداخته و قدرت نرم امپراتوری‌های مجازی و ساختارسازی با شیوه، اندیشه، زندگی آمریکایی را مورد بررسی و شناسایی قرار داده است.

- زهره‌ای در کتابی تحت عنوان "درآمدی بر سایبر دیپلماسی و قدرت نرم در عصر جهانی شدن فرهنگ" که توسط انتشارات بین‌المللی گاج در سال ۱۳۸۹ به چاپ رسیده معتقد است که سایبر دیپلماسی، به طور موثری، از بحران‌ها جلوگیری کرده و اعتمادسازی می‌کند. پیش از حمله یا وقوع خطر، پیوستگی و اتحاد ایجاد

کرده و اولین خط دفاعی را پایه‌گذاری می‌نماید. نسبت به سیاست‌های دولت‌ها، گرایش مردمی ایجاد نموده و محیط بین‌المللی با ثبات‌تر و امن‌تری را پدید می‌آورد. علاوه بر این سایر دیپلماسی قادر است با استفاده از استراتژی‌های آموزشی و انتشار اطلاعاتی، حمله خود را در سطحی بسیار گسترده و با صبوری، به اجرا درآورد. وی با این طرز تلقی، سعی داشته، تاملی دوباره پیرامون مفهوم فرهنگ، امپریالیسم فرهنگی، جهانی شدن و سایر دیپلماسی داشته و به شرح و بسط هر یک بپردازد.

یاسینی و اتانابه و دیوید ال. مکاتل در کتابی تحت عنوان "دیپلماسی عمومی، جامعه مدنی و قدرت نرم مطالعه موردی ژاپن و ایالات متحده" که در سال ۱۳۹۰ توسط انتشارات نگاه امام صادق (ع) به چاپ رسیده است؛ با نگاهی دقیق به موضوع قدرت نرم در دو بعد داخلی و خارجی و از طریق تجزیه و تحلیل عمیق دو بازیگر داعیه‌دار قدرت در جهان، یعنی کشورهای آمریکا و ژاپن، تلاش دارند تا تصویری روشن از چگونگی تألیف قدرت نرم در جهان را برای مخاطبان ترسیم نمایند. بدین منظور نخست اهمیت تحلیل قدرت نرم از منظر سیاسی و فرهنگی بازگو می‌شود. در این مسیر نویسندگان به تریه و تحلیل شکل‌گیری احساسات آمریکایی ستیزی و مباحثات سیاسی در ژاپن از اواخر دهه ۱۹۹۰ می‌پردازند. سپس درباره به کارگیری موضوعات اخلاقی در قدرت نرم سخن به میان می‌آید. در این بخش نویسندگان از خیزش اقتصادی ژاپن، برنامه‌های مبادلات علمی و صحت می‌کنند و نشان می‌دهند که چگونه ارائه محتاطانه قدرت نرم ژاپن و سپس جامعه آمریکا در این زمینه می‌تواند بر جامعه جهانی تأثیر مثبت و هم تأثیر منفی داشته باشد. در پایان نیز جایگاه در خور توجه بازیگران غیردولتی در به کارگیری قدرت نرم بیان می‌شود. در این مقال نویسندگان به کاوش در گسترده‌ی آزادی قوانین اطلاعاتی در آمریکا و ژاپن به عنوان شکلی از قدرت نرم، می‌پردازند.

- مهدی بیکی در کتاب "قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران (مطالعه موردی لبنان)"

تلاش کرده است تا ضمن بازخوانی قدرت نرم در چارچوب جمهوری اسلامی ایران، نسبت به تحلیل موردی منافع قدرت نرم ایران در عمل نیز اقدام شود. برای این منظور و در گام نخست قدرت نرم ایران در لبنان مورد بررسی قرار گرفته و مشخص شده که چگونه ایران ضمن رعایت کامل اصل عدم مداخله و با استفاده از علقه‌های فرهنگی - هنجاری، توانسته است به این هدف دست یابد. کتاب در سه فصل با این عنوان‌ها تنظیم شده است: چارچوب مفهومی - نظری؛ ابعاد قدرت نرم ایران؛ و مطالعه موردی لبنان. این کتاب توسط دانشگاه امام جعفر صادق(ع) در سال ۱۳۸۸ به چاپ رسیده است.

- حسین پورمحمدی در کتاب "قدرت نرم و سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران" چاپ شده توسط انتشارات بوستان کتاب قم در سال ۱۳۸۹، نویسنده ضمن بررسی نقش انقلاب ارتباطی - صنعتی در سیاست خارجی ایران، و تبیین جایگاه و نقش فرهنگ به عنوان عنصر قدرت نرم - روند این سیاست، تأثیرات «فمینیسم» را بر سیاست خارجی به عنوان عنصر مهم از قدرت نرم مورد توجه قرار داده است. در انتها نیز نقش و جایگاه سازمان‌های غیر دولتی در پیشبرد سیاست خارجی جمهوری اسلامی مورد مطالعه قرار گرفته است.